

Van Roland, den edelen ridder

door
J. LENS.

ROLAND'S JEUGD.

Bij de stad Sutri in Italië leefde eens een vrouw, Bertha geheeten, met haar kleinen jongen, Roland. Ze waren zóó arm, dat een hol in den heuvel hun eenige woning was, en soms hadden zij niet eens genoeg te eten.

Maar Roland, zelfs al was hij hongerig, trachtte vriendelijk en gehoorzaam te zijn, want zijn moeder had hij lief boven alles.

Wie deze knaap in zijn havelooze kleeren zag, zou zich niet kunnen verbeelden, dat hij een neefje was van den grooten koning van Frankrijk, wiens naam over de geheele toen bekende wereld beroemd was. Roland wist het trouwens zèlf niet. Zijn moeder sprak

hem nooit over haar oude huis in Frankrijk of over haar broeder, den machtigen koning Karel den Grooten.

Karel de Grootte was hevig boos geweest op zijn zuster Bertha, toen die trouwde met een man, die geen prins was. Haar man was zelfs niet rijk; maar hij was goed en vriendelijk. Zoo werd Bertha genoodzaakt haar paleis te verlaten, waarin ze altijd geleefd had, en met haar man een nieuw tehuis te gaan zoeken. Ze hadden echter geen geld, en niemand in Frankrijk durfde hen helpen, en zoo zwierven ze ver weg van hun vaderland.

Eindelijk vonden ze, bij de stad Sutri in Italië, een hol in den heuvel. Hier maakten zij hun huis en hier groeide hun kleine jongen op. En hoewel ze arm waren, leefden ze heel gelukkig, tot op den dag dat Rolands vader verdronk; en Bertha alleen overbleef met haar zoontje. Roland was toen nog te jong, om zijn vader te missen, maar zijn

moeder was erg bedroefd. Dikwijls vond hij, als hij van zijn spel thuiskwam, haar in tranen. Dan wilde hij probeeren haar te troosten. „Schrei niet, moeder”, zei hij. „Ik ben hier en ik houd veel van u!”

De kinderen uit de buurt speelden graag met Roland, zoodat hij nooit alleen was. Ook Olivier, het zoontje van den gouverneur van Sutri, behoorde tot zijn speelkameraadjes. Ze werden dikke vrienden, hoewel Olivier in een kasteel woonde en Roland in een grot. Olivier droeg pakken van zijde en fluweel, terwijl Rolands kleederen, van een grove, wollen stof gemaakt, meestal gelapt waren.

Toen Roland grooter werd, zag hij, dat zijn kleeren heel anders waren dan die der overige kinderen.

„Moeder”, zei hij op zekeren dag, „ik houd niet van deze kleeren. De jongens noemen het altijd lompen. Waarom kan ik niet zulke mooie kleeren dragen als Olivier?”

„Roland, mijn jongen”, zei zijn moeder, bedroefd, „Oliviers vader is goeverneur van de stad. Jij hebt geen vader, en wij zijn arm. Ik heb geen geld om wat nieuws voor je te koopen. Je weet, ik heb nauwelijks genoeg voor ons dagelijksch brood!”

Een oogenblik zweeg Roland, en dacht na. Hij begreep eigenlijk niet goed, wat moeder zei. Het was ook zoo moeilijk te begrijpen. Maar opeens vroeg hij:

„Moeder, woonde u altijd in deze grot?”

Droevig glimlachte zijn moeder, toen ze antwoordde: „Eens leefde ik in een mooi paleis, Roland. Maar dat was in een land hier ver vandaan.”

„Een paleis, moeder?” Roland schreeuwde het haast uit. „Woonde u in een paleis?”

Hij dacht nog even na, en voegde er, vastbesloten, aan toe: „Laten we dan naar dat land gaan. Dan zullen wij nooit weer honger hebben!”

„Wil je dan Olivier verlaten?” vroeg zijn moeder.

„Welneen, we nemen Olivier mee!” Dat sprak voor Roland van zelf.

„Ik ben bang, dat zijn vader en moeder het niet goed zullen vinden. Maar ga nu weer spelen. Denk niet meer over je kleeren, maar wees dapper en zorg, dat ik je altijd kan vertrouwen; dan kan ik trotsch zijn op mijn zoon.”

Roland's liefste wensch was, zijn moeder opgewekt en gelukkig te zien. Hij probeerde dus zoo goed en zoo kwaad als het ging zijn kleeren te vergeten en vriendelijk en onzelfzuchtig te zijn. Maar wat zijn moeder over het paleis gezegd had, dat kòn hij niet vergeten.

Toen hij op een avond met haar alleen was, begon hij er weer over te praten.

„Moeder”, zei hij, „Olivier vertelde me, dat alleen koningen en machtige heeren in paleizen wonen. Was uw vader in dat mooie land, waar u leefde, een machtig man?”

„Mijn vader was de koning van dat land, Roland”, zei zijn moeder rustig.

„Dan moet u een prinses zijn, moeder! Maar hoe kan dat, een prinses zonder edelvrouwen en soldaten?” vroegde hij nu, ongeloovig, alsof hij bang was, dat zijn moeder hem maar wat wijs maakte.

„Waar zou ik edelvrouwen houden, Roland?” vroegde Bertha, vriendelijk glimlachend.

„Ze zouden om u heen zijn en u op uw wenken bedienen.”

„Ik heb ze niet nodig. Mijn zoon zal wel voor me zorgen, en me op mijn wenken bedienen, nietwaar, mijn jongen?”

Dat beviel Roland, want hij hielp zijn moeder graag. Maar... moeder vergat wat. „En de soldaten dan, moeder? U hebt geen soldaten!”

„Wat zou ik nu aan soldaten hebben, Roland?”

„Ze zouden de wacht houden en zorgen, dat niemand u hinderde en ze zouden voor u vechten, als de vijand kwam.”

„Ik heb geen soldaten nodig. De oogen van mijn jongen zullen waken en zijn twee handen zullen me beschermen.”

Toen lachte de knaap en klapte vroolijk in zijn handen.

„Laten we spelen, dat deze grot uw paleis is, moeder en dat ik het leger ben, dat het bewaakt!”

Sedert dien tijd was dit Roland's geliefkoosde spel, en als de andere jongens hem kwamen opzoeken, dan moesten ze ook soldaatje spelen. Ze vormden een kleine compagnie en marcheerden langs den weg met Roland als hun kapitein.

Al die jaren, dat Roland tusschen de heuvelen speelde, had Karel de Groote moeten strijden tegen de vijanden van zijn rijk. Slag op slag had hij gewonnen, overwinning op overwinning behaald, tot hij bekend stond als de dapperste krijgsheld der wereld.

Toen gebeurde het, dat hij, op weg naar Rome, te Sutri stilhield. Hij wist dat het volk hem graag wilde zien, en hij bedacht een plan, waarvan hij zich veel genoeg voorspelde. Hij liet groote tafels onder de boomen zetten en liet die rijkelijk met voedsel beladen. Toen hij met zijn edelen aan tafel zat, stonden hoopen volks in 't rond om den grooten koning te zien. Velen 'hunner waren arm en hongerig, en Karel gebod zijn bedienden, ze brood en vleesch van zijn tafels te geven.

Dien morgen hadden Roland noch zijn moeder eenig ontbijt gehad, en hij was er daarom op uitgegaan om wilde vruchten te zoeken. Hij zag de menigte volks, sloot er zich bij aan en volgde nieuwsgierig.

Toen nu Roland de rijkbeladen tafels zag en de knechten, die brood en vleesch aan het volk gaven, was hij zóó verbaasd, dat hij zich een oogenblik nauwelijks kon bewegen. Hij zou nooit geloofd hebben, dat er in de heele stad zooveel brood was, als hij nu op deze tafels bijeen zag.

't Was een wonderlijk gezicht voor een hongerigen jongen. „En dat ligt er allemaal om weggegeven te worden!” dacht hij. „Nou zal moeder lekker eten!”

In zijn verwarring en haast wachtte hij niet tot iemand hem het brood gaf, maar liep hij op een der tafels toe, om zooveel hij maar in zijn armen kon dragen, mee te nemen. Iedereen keek verbaasd naar dien móoien knaap in zijn armelijke kleeding, die zoo vrijmoedig op 's konings tafel toeliep en er brood en vleesch van af nam.

Terwijl Roland niets zag dan het heerlijke voedsel vóór hem, had de koning hem bemerkte. Zijn knechten wilden den knaap grijpen, maar de koning verhinderde het. „Morgen op dezen zelfden tijd moeten we hier wéér eten. Als de jongen wéér komt, breng hem dan bij mij.”

Roland haastte zich, vroolijk en blijde, naar zijn moeder. Den volgenden dag kwam hij terug, juist toen de koning aan tafel ging. Een menigte arme menschen stond ook nu te wachten op het brood en het vleesch. Roland ging weer op de tafel af en nam zooveel eten als hij maar dragen kon. Doch toen hij weg wilde gaan, hoorde hij een stem zeggen: „Kom eens hier, m'n jongen!”

Nu kwam er een knecht, die Roland naar het hoofd van de tafel bracht. Daar stond de arme jongen met zijn armen vol brood voor den machtigen koning! Vriendelijk keek Karel de Groote hem aan en zeide: „Als je hongerig bent, mijn jongen, kom dan zitten en eet maar zooveel als je lust!”

„U bent erg vriendelijk”, zei Roland, „maar ik kan niet wachten. Ik moet dit eten thuis brengen bij mijn moeder.”

De koning glimlachte, toen hij deze woorden hoorde. „Wie is je moeder?” vroeg hij.

„Mijn moeder is een prinses”, antwoordde Roland.

De menschen er om heen lachten hartelijk, toen ze dat antwoord hoorden van den in lompen gekleeden knaap. Ze vonden het verbazend vermakelijk. Karel de Groote echter lachte niet. Zoo'n antwoord had hij niet verwacht, maar Roland keek hem zóó oprecht in de oogen, dat de koning gevoelde: „die knaap spreekt de waarheid.”

„Waar is je moeders kasteel dan?” vroeg hij.

„In den heuvel niet ver hier vandaan”, zei Roland.

„Heeft je moeder edelvrouwen om haar te helpen en soldaten om voor haar te strijden?” vroeg Karel de Groote.

„Mijn handen helpen haar, en mijn handen zullen voor haar strijden”, antwoordde Roland ernstig.

Nu lachte de koning en zei den knaap, dat hij maar spoedig naar zijn moeder moest gaan. Doch hij was nauwelijks weg, of Karel stond van tafel op, en enkele zijner edellieden roepend, volgden ze den knaap naar diens huis. De koning zag den knaap de grot binnegaan

en hoorde zijn blijde stem, toen hij zijn moeder het brood toonde, dat hij had meegebracht.

Karel de Groote wilde den knaap in de grot volgen. Juist keek Bertha op en zag hem in de deuropening. Met een kreet: „Karel, mijn broeder”, kwam ze op hem aanloopen. Maar plotseling bleef ze staan en zou gevallen zijn, als Karel haar niet had opgevangen.

Zoo gauw ze weer spreken kon, vertelde ze aan Roland, dat dit zijn oom Karel was, dien hij nog nooit gezien had. Roland keek Karel in 't gelaat, en nu wist hij héél zeker, dat hij hem wèl eens gezien had.

Dat was de man toch, die aan het hoofd van de groote tafel zat! Al spoedig vertelde Roland nu, hoe graag hij soldaatje speelde.

„Kom je bij mij wonen, Roland, dan kun je een echte soldaat worden en strijden tegen onrecht en geweld. In een jongen als jij, die zóó voor zijn moeder zorgt, klopt het echte ridderhart. Jij zult al wat edel en goed is, stellen boven goud en eer. Wil je dat?” vroeg de koning hem.

„Mag moeder dan mee?” was Rolands angstige wedervraag.

„Ja, je moeder mag ook meekomen, en we gaan samen in een groot paleis wonen en zullen heel gelukkig zijn.”

„Mag ik Olivier ook meenemen?”

„'k Ben bang, dat we hem niet mee zullen kunnen nemen, Roland”, zei nu de koning, nadat zijn zuster hem van de vriendschap der beide knapen had verteld. „Maar misschien wil Oliviers vader wel toestaan, dat hij je zoo nu en dan komt opzoeken.”

Dat troostte Roland, en wat was hij gelukkig toen zijn oom hem vertelde, dat hij een klein paardje zou krijgen, een heusch paardje om te berijden, en een eigen, klein ridderzwaard!

Zoo gingen Roland en zijn moeder met Karel den Grooten mee, toen deze naar Frankrijk terugkeerde, en leefden ze daar in een paleis.

De knaap groeide voorspoedig op en leerde naar de gewoonte en den eisch dier tijden zwaard en lans hanteeren. Maar hij bleef dezelfde die hij was, toen hij tusschen de heuvels speelde. In zijn hart was hij soldaat en hij hoopte nog eens zulk een krijgsman te worden als zijn oom was. Dikwijls vroeg hij zijn oom of hij nog niet mee mocht in het leger.

Eindelijk stond de koning het hem toe, en mocht hij hem met de edelen in den strijd vergezellen.

In zijn eersten veldslag redde de jonge held het leven van zijn oom, en na dien ging Karel de Groote niet meer ten strijde of Roland vergezelde hem. Spoedig was hij door al 's konings landen bekend om zijn

kracht en zijn dapperheid. De koning was trotsch op zijn dapperen neef en de soldaten volgden hem, overal waar hij ze heen leidde.

Nimmer verhief Roland zich echter op zijn groote daden. „'t Beteekent niets”, zeide hij altijd als het volk hem prees. Dan ging hij vertellen van anderen, die nog dapperder waren dan hij en zei, hoe trotsch hij wel op zijn kameraden was. Hij vergat Olivier niet. 't Bleef hem een gemis, dat hij dien niet om zich heen had.

KUNSTJE MET LUCIFERS.

1. _____ Men legt 12 lucifers onder elkander
  2. _____ op de manier zooals het figuur hier-
  3. _____ naast aangeeft en vraagt wie deze 12
  4. _____ lucifers zoo kan verschikken dat er vier
  5. _____ hoopjes elk van drie lucifers ontstaan,
  6. _____ op voorwaarde dat bij het verleggen der
  7. _____ lucifers iedere lucifer altijd over drie
  8. _____ andere heenspringt.
  9. _____ Dit kan men op verschillende manie-
  10. _____ ren klaar krijgen. Een ervan is deze,
  11. _____ dat men 7 bij 11 legt, vervolgens 6 bij
  12. _____ 2, 5 bij 11, 9 bij 2. Dan zijn er al
- 2 hoopjes van 3. Daarna legt men 3 bij 1, 10 bij 12, 4 bij 1 en 8 bij 12.

Om het niet te vergeten, houde men in 't oog dat eerst bij 2 en 11, daarna bij 1 en 12 een groepje wordt gevormd.

Van Roland, den edelen ridder

door
J. LENS.

KAREL EN ROLAND IN SPANJE.

Karel leefde in de hoop, dat een heerlijke tijd van vrede zou komen, toen het bericht hem bereikte, dat het vreeselijke volk der Mooren van Spanje uit een inval in Frankrijk had gedaan. Hij moèst ze bestrijden, en van alle zijden kwamen de soldaten zich bij hem voegen. Tot Rolands' vreugde behoorde ook Olivier tot deze Ridders, en van dien tijd af waren ze altijd samen.

Zeven jaar lang duurde de oorlog. Eindelijk werden de Mooren uit Frankrijk verdreven en trokken ze zich weer op Spanje terug. Nu wist Karel, dat er nooit rust in zijn rijk zou komen, eer deze schrikkelijke vijanden volkomen overwonnen zouden wezen. Zoo achtervolgde hij hen ook in Spanje en verjoeg ze uit alle plaatsen, behalve uit Saragossa.

Het gelukte hem niet, ze weder geheel naar Afrika terug te drijven. De Moorenkoning, Marsilius, zon nu op een middel om Karel machteloos te maken en hem te dwingen uit Spanje terug te trekken.

Op zekeren dag, toen Karel lag te rusten in de schaduw van een prachtige boomgaard, kwamen er Moorsche onderhandelaars en knielden voor hem neder.

„O groote koning”, begon de voornaamste, „wij komen tot U van Marsilius. Hij zendt U rijke geschenken en smeekt U, deze stad te sparen en naar Frankrijk terug te keeren. Hij belooft U, dat hij U daarheen binnen een maand zal volgen, en dat hij U altijd trouw zal zijn.”

De koning boog het hoofd en zat eenige oogenblikken stil. Toen zeide hij tot de Mooren, dat hij het aanbod zou overdenken en hij gaf bevel, tot den volgenden morgen goed voor hen te zorgen.

Toen de dageraad aanbrak, riep hij zijn Ridders bij zich en deelde hun Marsilius' verzoek mede.

„Wat moet ik hem voor antwoord geven?” vroeg hij nu aan zijn helden.

Nauwelijks had Karel geëindigd, of Roland riep uit: „Ik zou zeggen: dóórvechten. Frankrijk zal nooit veilig zijn, eer Marsilius overwonnen is!”

De groote koning boog het hoofd, maar antwoordde niet. Toen stond Ridder Ganelon op en plaatste zich voor den koning: „Roland is jong, en spreekt dwaas”, zeide hij. „Luister niet naar hem. Koning Marsilius biedt ons zijn vriendschap aan. Laten we zijn aanbod aannemen en dezen langen, wreeden oorlog beëindigen, opdat we naar huis terug kunnen keeren!”

Toen trad de hertog van Naymes, een der oudste en dapperste Ridders, naar voren. Grijs was zijn haar en sneeuw wit zijn baard, en iedereen wist, hoeveel hij van den koning hield.

„Ganelon heeft verstandig gesproken”, zeide de hertog. „Het zou verkeerd zijn, koning Marsilius, vrede te weigeren. Deze oorlog mòet tot een eind komen.”

En al de Ridders riepen nu uit: „De hertog van Naymes heeft verstandig gesproken! Laten we een eind maken aan den oorlog!”

„Wien zal ik als onderhandelaar naar koning Marsilius zenden?” vroeg nu koning Karel.

„Ik zal uw onderhandelaar zijn”, biedt zich de grijze hertog aan.

„Gij zult niet naar Saragossa gaan”, antwoordt de koning. „Ik heb u hier noodig.”

Toen wendde hij zich nogmaals tot zijn Ridders.

„Wie zal als onderhandelaar tot koning Marsilius gaan?” vroegde hij nogmaals.

„Laat *mij* gaan”, zegt nu Roland.

„Gij *niet*”, riep Olivier ineens uit. „Gij zijt zoo vurig, en gij zoudt in moeite komen. Laat *mij* gaan.”

„Houd u kalm, Roland. Niemand van u zal gaan!”

Toen kwam de Aartsbisschop naar voren. „Laat uw Ridders hier blijven en zend mij naar Marsilius.”

„Ook u kan ik niet missen. Gij zijt in het leger noodig.”

Toen sprak Roland weer. „Welnu, koning, laat het dan Ganelon zijn. Hij is verstandig en zal de boodschap voorzichtig overbrengen.”

Dat voorstel vond bijval.

GANELON'S BOOZE PLANNEN.

Nu gebod Karel Ganelon naar Saragossa te gaan. Ganelon was er echter niet zeer op gesteld, want koning Marsilius had eens een onderhandelaar, dien Karel hem had gezonden, gedood. Daarom was Ganelon toornig op Roland, omdat deze de oorzaak was, dat hij gekozen werd, en hij riep uit: „Roland is er de schuld van. Hij en zijn vriend Olivier zullen mij altijd vijanden zijn, want zij hebben dit plan van te voren beraamd!”

„Ge spreekt als een dwaas, Ganelon”, antwoordde de koning. „Talm niet, maar volbreng uw zending.”

Toen wendde de woedende ridder zich tot Roland en zeide tot hem: „Als ik ooit terugkeer, zult ge hier voor lijden!”

„Ik ben niet bang voor u, Ganelon”, zei Roland, „maar ik wil graag in uw plaats gaan, als de koning mij wil toestaan de boodschap te brengen.”

Ganelon wilde niet naar Roland luisteren. Hij nam Karels brief en vertrok naar Saragossa. De Ridders zagen hem vertrekken en ze waren vol kommer, wat er van zoo'n boodschapper voor goeds te wachten was.

Op zijn weg naar Saragossa haalde hij de boodschappers van Marsilius in. Hun leider begon te praten over Karel den Grooten en zijn overwinningen.

„Die Karel is een wonderlijk man”, zeide hij. „Hij heeft nu al zooveel veldslagen gewonnen en zooveel landen veroverd. Waarom is hij nu niet tevreden en geeft hij den oorlog niet op, om zijn leven verder in vrede door te brengen?”

„Daar is alleen Roland de schuld van”, antwoordde Ganelon. „Die

drijft zijn oom aan, om de geheele wereld te veroveren. Zoolang Roland leeft, zal er nooit vrede zijn."

„Maar waar zal hij soldaten vinden, om hem te helpen, de geheele wereld te veroveren?" vroeg de Moorsche Ridder.

„De Fransche soldaten zullen Roland volgen, wáár hij ze ook heenvoert, want ze hebben hem lief. Maar als hij uit den weg geruimd was, zou er geen oorlog meer wezen", hernam Ganelon.

„Zoudt ge denken, dat ons land veilig was, als Roland dood was?" vroeg nu de Moor weer.

„Ik weet zeker, dat als Roland viel, Karel naar huis zou keeren en niet meer vechten wilde."

„Maar hoe kùnnen we dien Roland dan dooden?" vroeg de Moor, want hij zag dat Ganelon den dapperen jongen prins haatte.

„Dat zal ik wel aan koning Marsilius vertellen", antwoordde Ganelon.

Toen Saragossa bereikt was, werd Ganelon voor koning Marsilius gevoerd, die er eveneens zijn verbazing over uitsprak, dat Karel maar geen vrede wilde sluiten. „Zal hij dan nooit ophouden met oorlogen?"

„Nooit, zoolang Roland leeft. Karel vreest niemand, zoolang hij Olivier en Roland om zich heen heeft."

„Zeg mij, hoe ik dien Roland kan overwinnen! Want men zegt dat hij zóó dapper en sterk is, dat duizend man geen stand tegen hem kunnen houden."

Toen ontvouwde Ganelon zijn verachtelijk plan.

„Zend geschenken aan koning Karel en beloof hem, dat ge nimmer meer tegen hem zult strijden. Hij zal u gelooven, want hij vertrouwt op 't woord van een ander, omdat hij zelf liever zou sterven dan een leugen spreken. Dan keert hijzelf naar Frankrijk terug: Maar in de bergen wordt een wacht gelegerd, totdat het groote leger daar is. Tot die wacht zullen Roland en Olivier en de dapperste ridders behooren. Als nu het leger zelf overgetrokken is, zend dan 100.000 man tegen deze achterhoede af. Dat leger wordt gedood, want Roland's soldaten zullen vechten als leeuwen. Houdt een tweede leger in gereedheid, om de achterhoede te overvallen, als ze vermoeid van den strijd zijn. Zoo zullen Roland en Olivier zeker gedood worden, en Karel's lust tot den krijg is voor goed vergaan."

„Uw plan is goed", zeide Marsilius. „Maar hoe weet ik, dat juist Roland die achterhoede zal aanvoeren?"

„Roland is altijd dáár, waar het gevaar 't grootst is", antwoordde Ganelon. „Als Karel ter oorlog trekt, is Roland steeds *vooraan*. Maar als

't leger Spanje verlaat, is het gevaar van *achteren*. Daarom zal Roland stand houden, tot de laatste soldaat over de Pyreneën is!"

Marsilius was zoo met dit plan ingenomen, dat hij Ganelon rijke geschenken deed en hem beloofde, hem ieder jaar nog meerdere te zenden. Toen werden zeven honderd kameelen met goud en zilver beladen en tot Karel gezonden.

Den volgenden morgen bereikte Ganelon het kampvuur. Met spanning werd Marsilius' antwoord verwacht.

„Marsilius zendt U zeven honderd met goud en zilver beladen kameelen, die reeds onderweg zijn. Bovendien belooft hij, U binnen een maand naar Frankrijk te volgen, en tevens, dat hij U nimmer meer zal beoorlogen, doch U gehoorzaam zal wezen."

Er was groote blijdschap in het leger, toen duizend trompetten de tijding rondschetterden, dat het leger naar Frankrijk zou terugkeeren.

ROLANDS LAATSTE STRIJD.

Zoo zou dan, na zevenjarigen strijd, het leger weer naar Frankrijk trekken.

De aftocht van het leger moest gedekt worden. Wie zou dat anders en beter doen dan Roland? Maar de koning was vol zorg. Hoe zou het afloopen? Dreigde er onheil? Het leger, dat vol blijdschap huiswaarts keerde, hoorde van 's konings vreeze. Ze wilden teruggaan. Waar Roland was, wilden zij zijn. Doch de koning liet 't leger voortreizen. Wat wist hij van Ganelon's verraad?

Nog altijd bezette Roland de bergengte, waarlangs het leger was doorgetrokken.

Maar wat hoort hij daar? Klinkt er uit Spanje trompelgeschal tot hem op?

„Luister", zegt Olivier. „Hoort ge de trompetten?"

„De Mooren komen!" roept Roland uit.

Olivier beklimt een hooge piek, vanwaar hij wijd uitzicht heeft. „'t Zijn er talloos velen", zegt hij, „wel honderd duizend".

Roland roept zijn 20.000 man saam.

„We hebben op Marsilius' woord vertrouwd, maar hij heeft ons bedrogen. Laten we nu den Mooren toonen, hoe dappere mannen weten te sterven."

„We zijn bereid", was het antwoord.

Toen ging Roland aan het hoofd zijner mannen den vijand tegemoet.

Op hun groot aantal vertrouwend, zeker van de overwinning, kwamen de Mooren opzetten. Maar de soldaten streden onder aanvoering van Roland en Olivier zoo dapper, dat op 't laatst de vijand keerde en wegvluchtte. Toen schreed Roland schreiend over het slagveld, want zoovele dappere Ridders waren gevallen in dien ongelijken strijd.

Plotseling hoorde hij weer trompetgeschal, en hij wist dat een nieuw leger kwam opzetten.

„Olivier”, zeide hij, „dit is zeker Ganelon's werk. Hij wil onzen dood. We kunnen nu niet meer op de overwinning hopen, doch laten we als helden sterven!”

Weer stelde hij zijn mannen in slaglinie. Weer kwamen de Mooren, wéér werden ze teruggedreven. Heen en weer golfde de strijd, tot de Mooren opnieuw vloten.

Maar de overwinning was duur gekocht. Honderden dappere soldaten lagen ter neer, en Olivier riep: „O, indien Karel slechts hier ware geweest!”

Toen klonken de trompetten voor de derde maal, en over de bergen kwamen ze nu opzetten, de Mooren. Tot vier malen toe dreven Rolands strijders den vijand terug, doch toen was het uit. Eén voor één waren de Ridders gevallen, en slechts een handvol was overgebleven.

Roland keek naar de dapperen, die nog altijd vochten en hij dacht, hoe misschien nog een deel gered kon worden. Zoo liet hij zijn hoorn steken, en blazen uit alle kracht.

Ver weg, aan de overzijde der bergen, hoorde Karel dien trompetstoot. „Ik hoor den hoorn van Roland!” riep hij. „Roland is in gevaar. Hij roept om hulp!”

Maar de valsche Ganelon zei: „Wanneer riep Roland ooit iemand te hulp? Het kan zijn hoorn niet wezen.”

Weer klonk angstig de horenstoot. „Dat is zeker Roland”, zei de koning. „De achterhoede is aangevallen!”

„Wie zou de achterhoede aanvallen?” vroeg Ganelon weer. „Laten we naar Frankrijk rijden, want hij is vast veilig.”

Nogmaals werd Roland's hoorn geblazen. Nu luisterde Karel niet meer naar Ganelon. „Roland roept mij! Ik moet tot hem gaan.”

Toen keerde het groote leger en haastte zich over de bergen.

Intusschen hield Roland nog steeds stand.

Maar het begon te nijpen.

Ook Olivier viel, door een speerworp getroffen.

Hij liet Roland roepen, want hij voelde, dat hij sterven zou. Roland kwam aangesneld, sloeg zijn arm om den gewonden kameraad, en klaagde: „O, Olivier, mijn vriend, hoe kan ik leven zonder u?”

Dapper hield Olivier zich. Hij bemoedigde Roland, en bad God, hem te bewaren. Toen knikte zijn hoofd op Roland's schouder, en de dappere ridder stierf.

Reeds vier uren hield de slag aan. Ten slotte bleef Roland als eenig Ridder over tegen den vijand. Zelfs toen durfden de Mooren hem niet van dichtbij aanvallen.

Plotseling hoorden zij de trompetten van Karel's leger.

„De Franken! De Franken!” schreeuwden zij. „Laten we vluchten, nu het nog tijd is!”

In laatsten aanval vlogen nu vierhonderd Mooren op Roland, te midden zijner laatste dapperen, aan. Ze wierpen hun speren op den groep af, en vloten toen.

Weer klonken de trompetten op en nu was het een klank van dichterbij.

Maar Roland wist, dat Karels leger te laat was gekomen. Olivier was gestorven, en al die andere dappere Ridders, die hem gevolgd waren, steeds in de overwinning. En Roland zelf was zóó ernstig gewond, dat hij wist, ook te moeten sterven.

Hij klom nog met moeite tegen een kleinen heuvel op. Daar legde hij zich neder onder een den, met zijn gelaat naar Spanje gekeerd. Hij bad tot God, dat de Hemelsche Vader hem zijn zonden zou vergeven en hem zou opnemen in Zijn hemelsch rijk. En dan sloot hij de oogen, voor goed — — —

En toen koning Karel met zijn leger kwam, vond men hem daar liggen.

En ze wisten, dat Karel's Rijk 't verlies had geleden van zijn dappersten oorlogsheld en zijn edelsten Ridder.

